03/02/2026 12:09

Анасыз өмір:жара және үміт

Ана – даладағы алғашқы самал, бала жүрегінің мәңгілік мекені. Оның жұмсақ қолдары – өмірдің алғашқы жылы, көздері – шексіз мейірімнің көлі. Бірақ тағдырдың қатал қақпасы ашылып, ана ерте кетсе, не болады? Артында қараңғы үңгір қалдырады: сағыныштың терең шұңқыры, толтырылмайтын бос орын. Анасынан айырылған бала қалай өмір сүреді? Оның ішкі әлемі қандай дауылдарға толады? Бұл – қазақ даласының әр шаңырағында жасырын жатқан трагедия, біздің қоғамның көрінбес жарасы.Бала үшін анасыз өмір – түнгі көлеңкенің ұзақ серігі. Таң атқанда ояну – ана дауысының жоқтығын сезінумен басталады; ол дауыс енді тек арманның сыңғырында сыбырлайды. Аурудан қызғанда қолын ұстайтын жоқ, жылағанда иығына басатын жоқ. Ішінде қорқыныш өседі – қараңғы бөлменің бұрышында жасырынған жын сияқты. Психологияның терең катаклизмі: сенімнің тамыры кесіледі, әлем қауіпті қабырғаларға айналады. Күніне ондаған рет жүрегі сыздайды: мектепте достарының "ана" деп шақыруы – пышақ тілі сияқты. Ол өзін "жарым жан" деп сезінеді, толық емес мүсін сияқты – басқа балалардың күлкісі арасында жалғыз көлеңке. Әке күреседі, туыстар аяқ астында көмектеседі, бірақ ана жылуы – өзіндік нәр, ол жоқ жерде бала өзін "құрбан" ретінде көреді. Түнде ұйқысыз түндер: "Өзім қате пе едім?" деген сұрақ жүректі кемірген құрт сияқты.Қоғамда бұл бала – көрінбес қонақ. Көршілердің аяушы көздері – тұз себетін жараға, сыныптастардың "Саған анаң жоқ па?" деген сөздері – отты найза сияқты. Қазақ халқының терең тамырында отбасы – киелі ошақ, сондықтан анасыз бала "бұзылған дәстүрдің құрбаны" болып көрінеді. Мектептегі мерекелер – қиянат: аналар күнінде бәрі гүл сыйлайды, ол ғана бұрышта суретін сызады, көзі жасқа толады. Достар жинай алмайды – сенім жоқ, олардың отбасылық жылылығына ену қиын. Қоғамдық статистика мұңды: мұндай балалардың көпшілігі жасөспірімдікте жол таңдауында адасады, депрессияның қара бұлтына түседі. Тараздың көшелерінде, Жамбылдың ауылдарында осындай жүздеген бала бар –

олардың көздері сағыныштың көлі, бірақ ешкім байқамайды. Біздің жылдам өмірімізде "қара шаңырақ" дәстүрі әлсірейді: әже-әйелдердің қолдауы жетпейді, мемлекеттік бағдарламалар жеткіліксіз.Дегенмен, бұл жара – мәңгілік емес, үміттің тұқымы. Кейде сынақ күшке айналады: анасыз бала өзінің ішіндегі жарықты табады. Әкенің берік иығы, мұғалімнің жылы сөзі, туыстың шақыруы – жаңа жол ашады. Әдебиеттен мысал: Дос Мұхаммедтің өлеңдеріндегі жетімдердің күші, Абайдың "жалғыздықтағы ой" сияқты. Қоғам өзгерсе – мектепте психологтар көбейсе, көршілер "ана атанып" қол созса, балалар гүлдейді. Әрқайсымыз ойланайық: бүгінгі жалғыз көзге қалай қараймыз? Қолына ұстап, жүрегіне жететін сөз айтамыз ба?Анасыз өмір – даланың қатал желінде терісіп өскен гүл. Оның тамыры тереңде, гүлі жарқын болады. Біздің міндет – топырағын нәрлендіру. Сонда ғана жара емделеді, үміт мәңгілік болады. Жүрегіңіздің тереңінен тыңдаңыз: сол бала – біздің болашағымыз.